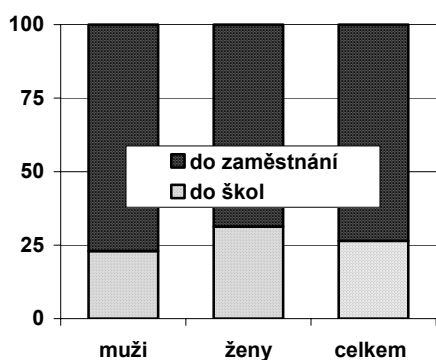

2.4. VYJÍŽDKA MIMO OBEC BYDLIŠTĚ

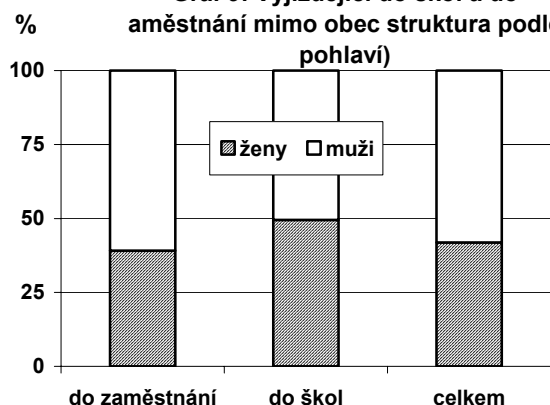
2.4.1 Vyjízdní do zaměstnání, škol a do zahraničí mimo obec bydliště

Podle výsledků sčítání v roce 2001 vyjíždí¹ mimo obec do práce nebo do školy 2 347 725 osob, z toho 983 710 žen a 1 364 015 mužů (ženy tedy tvoří 41,9%). Většina, 73,6% (1 726 877 osob = 676 053 žen a 1 050 824 mužů) byli vyjíždějící do zaměstnání. Přitom mezi vyjíždějícími muži jezdilo za prací 77,0%, mezi ženami to bylo o 8,3 procentních bodů méně (68,7%). Vyšší podíl žen je mezi vyjíždějícími studenty, kde je jich téměř polovina (49,6%), zatímco mezi vyjíždějícími do práce je jich 39,1%. Z celkového počtu vyjíždějících do jiné obce představují žáci nebo studenti 26,4% (tj. 620 848 osob = 307 657 žen a 313 191 mužů). Podle velikosti místa bydliště nebyl v tomto poměru vyjíždějících zaměstnaných a studentů výrazný rozdíl – zaměstnaní vždy představovali více než sedmdesátiprocentní podíl – nejméně bylo zjištěno v obcích s počtem obyvatel 20 000-49 999 (70,2%), nejvíce to bylo pochopitelně v kategorii největších měst se 100 000 obyvateli a více (72,7%).

Graf 8: Ženy a muži vyjíždějící do škol a do zaměstnání mimo obec

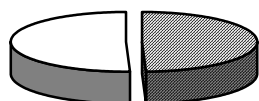
Graf 9: Vyjíždějící do škol a do zaměstnání mimo obec struktura podle pohlaví

Pracovat za hranice jezdí 1,4% ze všech vyjíždějících zaměstnaných osob. Představuje to celkem 24 773 lidí: 9 843 žen (tj. 39,7%) a 14 930 mužů (60,3%). Poměr žen a mužů je tedy téměř shodný s poměrem žen a mužů mezi vyjíždějícími pracovat v ČR, kde byl 39,1%:60,9%.

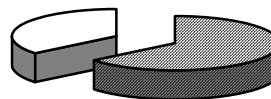
Studovat do zahraničí vyjíždí celkem 7 950 studentů, z toho 5 094 žen a 2 856 mužů. Jestliže poměr žen a mužů vyjíždějících do škol v rámci republiky je prakticky vyrovnaný (žen 49,4%, mužů 50,6%), mezi studenty, kteří vyjíždějí studovat do zahraničí, převažují ženy (64,1%).

Graf 10: Studenti vyjíždějící v rámci ČR podle pohlaví

ženy muži

Graf 11: Studenti vyjíždějící do zahraničí podle pohlaví

ženy muži

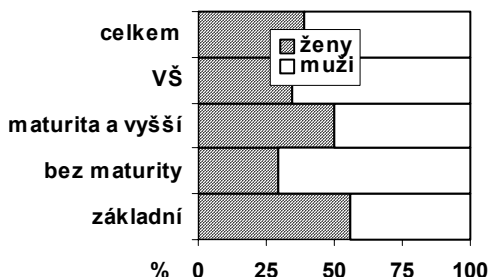
2.4.2. Vzdělání vyjíždějících do zaměstnání mimo obec bydliště

Zastoupení vyjíždějících žen a mužů v jednotlivých kategoriích vzdělání prakticky „opsalo“ strukturu, jaká byla zjištěna v celé populaci zaměstnaných osob. Ženy převažovaly mezi vyjíždějícími se základním vzděláním, muži dominovali mezi vyjíždějícími s výučním listem

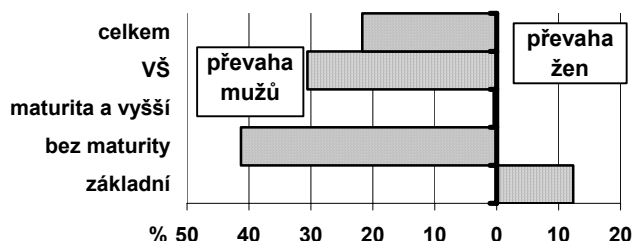
¹ Dále jsou vždy uváděny údaje o vyjíždějících mimo obec (tedy bez těch, kteří vyjíždějí v rámci obce).

nebo se středním vzděláním bez maturity a mezi vysokoškoláky. Převaha mužů byla „razantnější“ oproti převaze žen, jak ukazuje graf č.13.

Graf 12: Vzdělání vyjíždějících do zaměstnání mimo obec (struktura podle pohlaví)

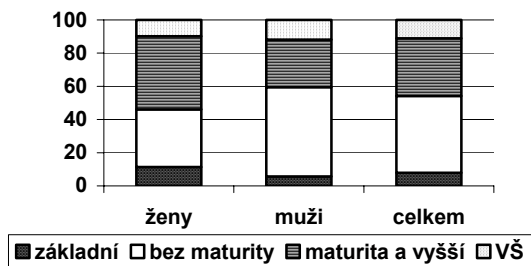

Graf 13: Procentní rozdíl podílů žen a mužů v kategoriích vzdělání vyjíždějících do zaměstnání mimo obec

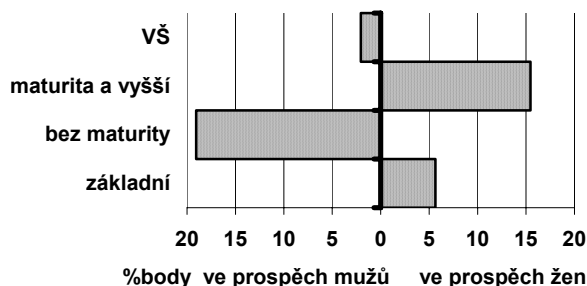

Celkově byla mezi vyjíždějícími do práce mimo obec nejsilněji zastoupena skupina osob vycučených nebo se středním vzděláním bez maturity, kterých bylo 46,3%. Druhá největší skupina byli vyjíždějící s maturitou nebo s vyšším vzděláním (34,7%), dále to byli vysokoškoláci (11,1%) a nejméně bylo lidí se základním vzděláním (7,9%). Pořadí ve skupině žen a ve skupině mužů se lišilo. U žen bylo nejvíce osob s maturitou a vyšším vzděláním (44,1%), u mužů vycučených nebo se střední školou bez maturity (53,8%). Druhé místo obsadily ženy s výučním listem nebo středoškolačky bez maturity (34,7%), mezi muži vyjíždějící s maturitou nebo vyšším vzděláním (také 28,7%). Čtvrté byly ženy se základním vzděláním (11,3%) a muži s vysokoškolským diplomem (11,9%). Poslední mezi ženami byly vysokoškolačky (9,8%) a muži se základním vzděláním (5,7%). Tedy i z hlediska struktury podle vzdělání analýza v podstatě kopíruje situaci, jaká byla zjištěna ve vzdělání mezi zaměstnanými celkem. Lze tedy konstatovat, že vliv vzdělání na vyjíždění do zaměstnání mimo obec se nijak zásadně neprojevil.

Graf 14: Ženy a muži vyjíždějící do zaměstnání mimo obec (struktura podle vzdělání)

Graf 15: Rozdíl procentních bodů v kategoriích vzdělání vyjíždějících do zaměstnání mimo obec

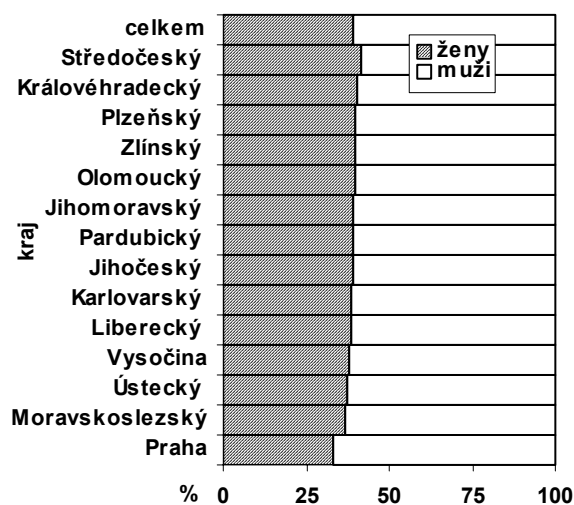
2.4.3. Regionální odlišnosti ve vyjížděcí do zaměstnání mimo obec bydliště

Všude, ve všech krajích, mezi vyjíždějícími za práci mimo obec převládali muži nad ženami.² Nejvyšší podíl žen mezi vyjíždějícími je ve Středočeském kraji (41,8%), nejnižší mezi vyjíždějícími Pražáky (32,9%). Podle struktury bydliště jsou nejpočetnější skupinou mezi vyjíždějícími ženami Středočešky (17,3%), následovány Jihomoravankami (11,3%) a ženami z Moravskoslezského kraje (10,8%). Mezi muži jsou také nejpočetnější Středočeši (15,5%), ale na druhé a třetí pozici došlo k záměně: muži z Moravskoslezského kraje jsou druhou nejpočetnější skupinou (12,1%) a muži z Jihomoravského kraje jsou až třetí (11,2%). Jak mezi ženami, tak mezi muži má nejnižší zastoupení mezi vyjíždějícími Praha (ženy – 1,4%, muži 1,9%)³.

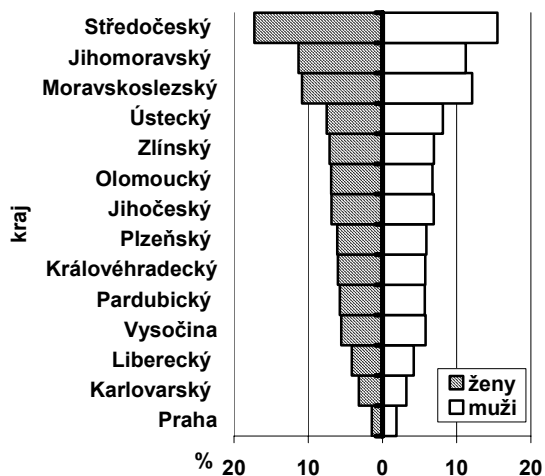
² Podrobně k tomu viz mapy 3,4,5

³ Praha se ve SLDB i v této analýze považuje za jednu obec

Graf 16: Vyjíždějící do zaměstnání mimo obec bydliště (struktura podle pohlaví)

Graf 17: Vyjíždějící do zaměstnání mimo obec (struktury žen a mužů podle kraje bydliště)

Nejvyšší počet vyjíždějících i dojíždějících⁴ za práci mimo obec bydliště byl zjištěn ve **Středočeském kraji**. Odtud vyjíždí celkem 279 664 osob (116 801 žen a 162 863 mužů) a dojíždí sem 212 902 pracujících (81 834 žen a 131 068 mužů). **Nejméně zaměstnaných dojíždí za prací do Karlovarského kraje** (celkem sem dojíždí 50 935 osob, z toho je 20 078 žen a 30 857 mužů) a **vyjíždí nejméně lidí z Prahy** (zde vyjíždí celkem 29 415 lidí, z toho je 9 690 žen a 19 725 mužů). **Pouze v Praze, a to bez ohledu na pohlaví, a v Jihomoravském kraji v případě žen, převládala dojíždka nad vyjíždkou.** Všude jinde převládal počet vyjíždějících nad dojíždějícími. V Praze byl rozdíl mezi počtem dojíždějících a vyjíždějících nejvyšší, nejnižší rozdíl byl zjištěn na jižní Moravě. Úplné porovnání pořadí krajů podle počtu dojíždějících a vyjíždějících a podle rozdílů mezi dojíždkou a vyjíždkou je v tabulce:

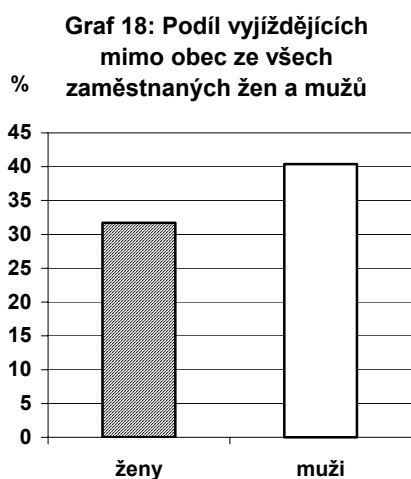
Kraj	¹⁾ Pořadí krajů podle počtu dojíždějících a vyjíždějících za zaměstnáním a rozdílu dojíždka-vyjíždka								
	dojíždějící			vyjíždějící			dojíždka-vyjíždka		
	celkem	ženy	muži	celkem	ženy	muži	celkem	ženy	muži
Středočeský	1	1	1	1	1	1	2	2	2
Jihomoravský ²⁾	2	2	2	3	2	3	14	14	14
Moravskoslezský	3	3	3	2	3	2	3	3	3
Praha ²⁾	4	4	4	14	14	14	1	1	1
Ústecký	5	6	5	4	4	4	4	4	4
Zlínský	6	5	7	5	5	5	10	12	8
Jihočeský	7	7	6	6	7	6	7	7	9
Olomoucký	8	8	8	7	6	7	6	6	11
Královéhradecký	9	9	9	9	9	10	13	13	13
Plzeňský	10	10	10	8	8	8	11	8	10
Pardubický	11	11	11	10	10	11	9	9	7
Vysočina	12	12	12	11	11	9	5	5	5
Liberecký	13	13	13	12	12	12	8	10	6
Karlovarský	14	14	14	13	13	13	12	11	12

¹⁾ 1=nejvyšší počet (rozdíl), 14=nejnižší počet (rozdíl)

²⁾ Rozdíly mezi dojíždkou a vyjíždkou byly řazeny bez ohledu na kladný nebo záporný výsledek. Pouze v Praze a v Jihomoravském kraji u žen (v tabulce označeno tmavším odstínem stínování), převládala dojíždka nad vyjíždkou. V ostatních případech tomu bylo naopak.

⁴⁾ Uváděny jsou zde údaje o vyjíždějících do a dojíždějících z obce bydliště (tedy bez těch, kteří vyjíždějí/dojíždějí v rámci obce).

Analýza podle počtu osob podává přehled z hlediska masy (objemu) dojížděky či vyjížděky do práce. Jiný pohled o vyjíždění za prací pak dává analýza podle podílů z celkového počtu zaměstnaných.⁵ **Ze všech zaměstnaných osob jezdí za prací mimo obec bydliště (ať u nás nebo do ciziny) více než třetina pracujících (36,5%). Z žen vyjíždí 31,7% a z mužů 40,4%.** Rozdíl ve prospěch mužů tedy představuje 8,7 procentních bodů, přitom nejnižší byl tento bodový rozdíl v Praze (2,9 procentních bodů) a nejvyšší v Moravskoslezském kraji (13,0 procentních bodů).

Podle krajů bylo pořadí podílů vyjíždějících ze všech zaměstnaných odlišné než v případě absolutních počtů vyjíždějících/dojíždějících (pouze kraj Středočeský obhájil svoji první pozici). **S nejvyšším podílem vyjíždějících ze všech zaměstnaných v kraji - a to bez ohledu na pohlaví - obsadily první tři místa kraje Středočeský, Zlínský a Pardubický. Na posledním, čtrnáctém místě, se umístila Praha a třináctý byl kraj Liberecký.** Před nimi, na dvanáctém místě, byl kraj Moravskoslezský, ovšem s výjimkou souboru mužů, kde byl podíl vyjíždějících vyšší, umístil se na sedmém místě. Tento posun o pět míst v pořadí byl nejvýraznějším rozdílem v umístění podle pohlaví vyjíždějících. Ženy měly nižší umístění oproti mužům ještě v Ústeckém kraji (o tři pozice) a v kraji Karlovarském (o jednu pozici). Naopak muži měli nižší umístění než ženy v případě kraje Plzeňského, Královéhradeckého a Jihomoravského (vždy to bylo o tři pozice). „**Nejčilejší**“ mobilita z hlediska vyjíždění či dojíždění za prací mimo obec bydliště je tedy ve středních Čechách, tzn. v regionu přímo sousedícím s hlavním městem. Komplexní přehled přináší tabulka:

Kraj	1) Pořadí krajů podle podílu vyjíždějících za zaměstnáním ze všech zaměstnaných			
	pořadí podle podílu vyjíždějících			pořadí podle rozdílu muži-ženy
	celkem	ženy	muži	
Středočeský	1	1	1	13
Zlínský	2	2	2	9
Pardubický	3	3	3	8
Vysočina	4	5	5	5
Olomoucký	5	4	4	7
Jihočeský	6	6	6	6
Plzeňský	7	7	10	12
Královéhradecký	8	8	11	11
Karlovarský	9	10	9	3
Jihomoravský	10	9	12	10
Ústecký	11	11	8	2
Moravskoslezský	12	12	7	1
Liberecký	13	13	13	4
Praha	14	14	14	14

¹⁾ 1=nejvyšší podíl (rozdíl), 14=nejnižší podíl (rozdíl)

⁵ Podrobně k tomu viz mapy 1,2,6

Mezi okresy⁶ v počtu dojíždějících do zaměstnání z jiné obce zaujímá specifické postavení Praha: je vždy (jak u žen tak u mužů) na prvním místě, a to s výrazně převyšujícím počtem oproti jiným okresům. Z okresů na prvních dvaceti místech podle výše počtu dojíždějících (bylo to celkem 799 500 osob) představují dojíždějící do Prahy zhruba pětinu (20,4%): mezi muži to bylo 20,1%, mezi ženami 20,9%. Z ostatních devatenácti okresů nedosáhl podíl ani deseti procent: druhý okres Brno-město = 8,1%, třetí Ostrava-město = 5,7%. Zajímavé také bylo zjištění, že s výjimkou hlavního města byly na prvních místech v počtu dojíždějících okresy moravské. Nepočítáme-li Prahu, obsadily první čtyři místa, u mužů dokonce prvních šest. Byly to okresy Brno-město, Zlín, Olomouc, Ostrava-město a u mužů to ještě byl okres Karviná a Frýdek-Místek. Za nimi se s nejvyšším počtem dojíždějících mezi českými okresy umístily České Budějovice (a to celkově i v souboru dojíždějících mužů i souboru dojíždějících žen). Nejméně se dojíždí do okresu Jeseník, Rokycany a Prachatice a to opět bez rozdílu, zda jde o ženy či o muže.

Mezi dvaceti okresy, ze kterých vyjíždí za prací nejvyšší počet lidí, nebyly rozdíly tak razantní jak tomu bylo – díky Praze – u dojížděky. Nejvyšší podíl ze všech se pohyboval (celkově, u žen i u mužů) kolem 8% ze všech osob vyjíždějících z těchto dvaceti okresů. Nejvíce se za prací vyjíždí z okresů Karviná, Frýdek-Místek a Brno-venkov. Toto pořadí platí jak celkově, tak pro muže. U žen je pořadí přehozené: Brno-venkov, Frýdek-Místek a Karviná. První místa opět suverénně obsadily okresy z Moravy. Teprve jako sedmý (u žen byl šestý, u mužů až osmý) se s počtem vyjíždějících umístil první okres z Čech – bylo to Kladno. Pak zase následovaly okresy moravské a další český okres byl až na jedenáctém místě. Byly to České Budějovice, celkově i u žen, avšak u mužů to byla Praha. Nejméně lidí vyjíždí pracovat z okresů Jeseník, Plzeň-město a Tachov, u žen místo Tachova sem patří okres Ostrava-město.

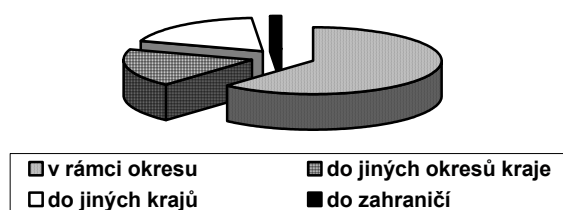
Nejvyšší rozdíly v počtu mezi dojíždějícími a vyjíždějícími byly zjištěny logicky ve velkých městech: na prvních třech místech se umístily okresy Praha, Brno-město a Ostrava-město. Vždy zde převládala dojíždka nad vyjíždkou a týká se to jak mužů, tak žen. Mezi dvaceti okresy s nejvyšším rozdílem dojíždky a vyjíždky převažovala ještě dojíždka v okresech Plzeň-město (byl na pátém místě co se týče výše rozdílu) a České Budějovice (byl osmnáctý). U žen mimo uvedené tři okresy na prvních místech převládala ještě dojíždka v okrese Plzeň-město (na pátém místě), u mužů mimo Prahu, Brno a Ostravu bylo více dojíždějících než vyjíždějících v okrese Plzeň-město (čtvrtý), Mladá Boleslav (čtrnáctý) a České Budějovice (šestnáctý). V ostatních okresech na prvních dvaceti místech dle výše rozdílu převládala vyjíždka nad dojíždkou.

Celkem v osmnácti okresech jezdí do práce mimo obec bydliště více než polovina ze všech zaměstnaných osob: nejvíce to je v okresech Brno-venkov = 66,0%, Praha-západ = 63,4%, Plzeň-jih = 60,9% a Plzeň-sever = 60,6%, kde všude podíl převýšil 60%. Jen v okresech Praha (5,0%), Brno-město (7,6%) a Ostrava-město (9,7%) byl podíl menší než 10%. Častější vyjíždka mužů se projevila i regionálně: více než polovina zaměstnaných mužů vyjíždí pracovat ve 34 okresech, u žen vyjíždí většina jen v sedmi okresech. Méně než 10% ze všech zaměstnaných mužů vyjíždí pouze ve dvou okresech, u žen se to týká čtyř okresů.

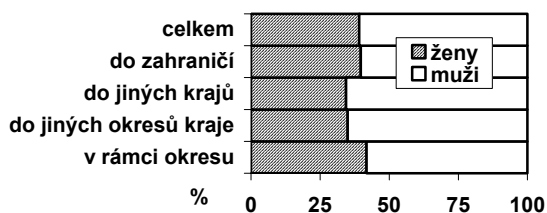
2.4.4. Vzdálenost vyjíždění do zaměstnání mimo obec bydliště

Většinou se jezdí za prací v rámci okresu (61,8% ze všech vyjíždějících mimo obec bydliště). Do jiného okresu v rámci kraje jezdí 18,2% a do jiného kraje vyjíždí 18,6%. Do zahraničí jezdí pracovat 1,4% vyjíždějících. V případě všech krajů převládají vždy muži. Procentní zastoupení žen se mírně snižuje se vzdáleností hranic okresu jejich bydliště od okresu místa pracoviště: nejvyšší podíl žen je mezi těmi, kteří dojíždějí v rámci okresu (41,8%) a nejnižší je mezi vyjíždějícími do jiného kraje (34,4%). Mezi vyjíždějícími za prací do ciziny je žen 39,7%.

Graf 20: Vyjíždějící do zaměstnání mimo obec

Graf 21: Vyjíždka do zaměstnání mimo obec (struktura podle pohlaví)

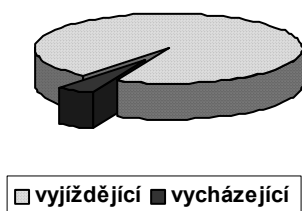

⁶ Úplný přehled o dvaceti okresech s nejvyšší a nejnižší dojíždkou/vyjíždkou je uveden v tabulkové příloze.

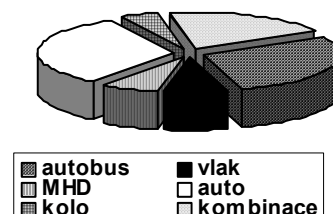
2.4.5. Používaný dopravní prostředek k vyjížděcí do zaměstnání mimo obec bydliště

Většina z těch, kteří mají místo svého pracoviště v jiné obci,⁷ než je místo jejich bydliště (95,2%) do práce dojíždí. Dochází jich pouze 4,8%. Poměr žen je mezi dojíždějícími 39,2%, mezi docházejícími 37,6%. Nejčastěji je k cestě do práce využíván automobil (32,5%) a autobus (28,9%). Více dopravních prostředků kombinuje 19,7% vyjíždějících. Vlákem jezdí 7,4%, městskou hromadnou dopravou 7,2% a na kole 4,3%.

Graf 22: Vyjíždějící a vycházející do zaměstnání mimo obec

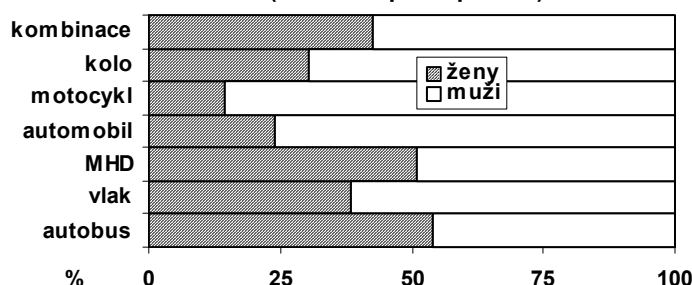

Graf 23: Dopravní prostředek na cestu do zaměstnání mimo obec

Rozdíly byly podle pohlaví: Muži využívají nejčastěji auto, ženy nejčastěji autobus. Ženy častěji než muži jezdí autobusem (39,4%:22,1%), městskou hromadnou dopravou (9,2%:5,8%) a kombinují častěji dopravní prostředky (21,2%:18,8%). Muži častěji než ženy jezdí autem (40,8%:19,7%) a na kole (5,0%:3,3%). Vlákem je oběma skupinami využíván zhruba ve stejné míře. Ženy převažují mezi vyjíždějícími pouze v případě dvou dopravních prostředků: autobusu (53,8%) a MHD (50,8%). V ostatních případech tvoří oproti mužům vždy menšinu. Nejvyšší je pak převaha mužů – nepočítáme-li malou skupinu 6 282 „motorkářů“, kde je mužů 85,6% - mezi těmi, kteří jezdí do práce autem: bylo jich 76,1%.

Graf 24: Dopravní prostředek do zaměstnání mimo obec (struktura podle pohlaví)

Za podrobnější povšimnutí stojí využívání automobilu jako dopravního prostředku na cestu do práce. Nejen, že muži zde mají výraznou převahu, ale navíc ženy častěji jezdí autem pouze jako spolujezdkyně, oproti mužům, kteří častěji jezdí v roli řidiče. Jestliže mezi řidiči je žen 19,3%, mezi spolujezdkyňami je jich 41,5%, tedy o 22,2 procentních bodů více ve prospěch spolujezdkyň. U mužů je tento bodový rozdíl stejně veliký, ale ve prospěch řidičů. Ze všech vyjíždějících jezdí jako řidič 12,3% a jako spolujezdec 3,3%. Mezi ženami je řidiček 6,1% a spolujezdkyň 3,5%, mezi muži to je 16,4% a 3,1%. Genderová nerovnost ve využívání automobilu k cestě do práce má zajisté i negativní důsledky: ženy jsou častěji odkázány na časové dispozice řidiče, který je do auta přibírá jako spolujezdkyně, a nevyžívají tedy dostatečně výhody, především časovou flexibilitu, kterou tento dopravní prostředek bezpochyby přináší.

2.4.6. Frekvence vyjíždění do zaměstnání mimo obec bydliště

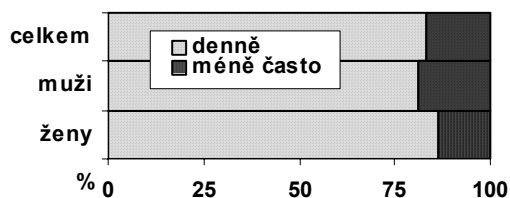
Z vyjíždějících do práce mimo obec vyjíždí 83,1% denně. Analýza struktury vyjíždějících mimo obec svého bydliště podle pohlaví ukázala na rozdíl mezi ženami a muži ve frekvenci vyjíždění: Ženy vyjíždějí denně více (86,4%) než muži (80,9%), rozdíl v jejich prospěch činí 5,5 procentních bodů.

⁷ Data o použitém dopravním prostředku se týkají vyjíždějících do práce mimo obec svého bydliště. Nejsou zde tedy uvedeni ti, kteří vyjíždějí některým dopravním prostředkem v rámci obce a týká se to i MHD.

Muži sice převažují jak mezi těmi, kteří jezdí denně (59,3%), tak mezi těmi s nižší frekvencí vyjíždění (68,6%), avšak jejich převaha se různí. Jestliže mezi vyjíždějícími denně převažují muži o 18,5%, mezi ostatními vyjíždějícími je jich více o 37,2%.

Ukazuje se tedy, že ženy se častěji než muži vracejí z práce denně k rodině, zřejmě při výběru zaměstnání častěji než muži berou ohled i na skutečnost, aby jim to vzdálenost jejich pracoviště umožnila.

Graf 25: Vyjížd'ka do zaměstnání mimo obec (frekvence podle pohlaví)

Graf 26: Frekvence vyjížd'ky do zaměstnání mimo obec (struktura podle pohlaví)

